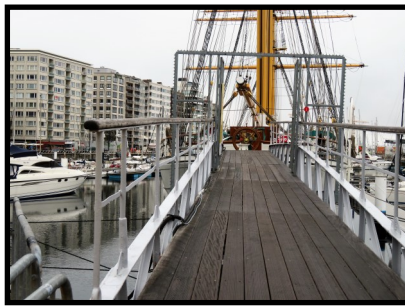

30ste JAARGANG - NUMMER 2 - 2018

APRIL - MEI - JUNI

GIDSENKRING LANGE NELLE OOSTENDE

Driemaandelijks tijdschrift— Afz. kantoor Oostende 1 P409072
2018
Afzendadres Christinastraat 67 8400 Oostende

OPROEP: bezorg je mailadres aan onze secretaris, zodat je bij wijzigingen in de programmatie/activiteiten asap verwittigd kunt worden: patricia.veris@skynet.be

IN DIT NUMMER

35	Voorwoord	Marc Loy
36	Lidmaatschap	Redactie
37	Activiteiten mei - oktober	Redactie
43	Gelezen & gehoord & opgemerkt	Redactie
51	Vissersgemeenschap in de belle époque	L. François & D. Beirens
62	Winterhulp in Oostende (WOII)	Georges Ruys

BEZOEK OOK ONZE (VERNIEUWDE) WEBSITE
www.gidsenkringoostende.be

STEUNENDE LEDEN

Barbé Adriën
Beirens-Ghesquière M.
Comeyne Boudewijn
Degelin-Selis L.
De Poerck R.
Dumarey Roger
Francier J.
Geldhof Ronny
Glorieux Luc
Plasschaert Rafael
Slabbinck Bart
Van Hove Yasmina
Van Imschoot J.
Verborgh Johan
Versluys Willy

Boeiende stad

De nieuwe website van onze gidsenkring is er. Zeker eens gaan grasduinen. Nadien wil je zò op stap. De geslaagde, aantrekkelijke vormgeving en beknopte maar aanstekelijke inhoud over ca. 16 wandelingen en evenveel

bezoeken uit ons rijke aanbod kwam er dankzij collega-gidsen en bestuursleden Etienne Pitteljon en Dirk Beirens en onze alom geprezen webmaster dhr. Galle. Je botst er verder niet alleen op de rubriek archief waar nu de allereerste nummers van ons gidsenblad stilaan digitaal ontsloten worden maar eveneens op onze actuele activiteiten.

Ondertussen trekt het gidsenseizoen zich weer op gang. Schoolgroepen, serviceclubs, vriendenkringen, families, zilveren en koperen passers, senioren en kleuters, binnen- en buitenlanders, aangespoelden en stadsgenoten: ze zijn allemaal welkom en we lichten graag op elks niveau en eigen interesses graag één van de vele sluiers die de stad aan Zee conserveert op maritiem, historisch, toeristisch, cultureel en sociaal vlak op. We ageren daarbij van de oosteroever tot Mariakerke, van Zandvoorde tot de havendammen. We begeleiden onze gasten graag in Oostendes verre verleden maar evengoed in de actuele kunst; net zo per schip naar de verre offshore windmolenparken of fietsend op het Groen Lint.

En we werken daarbij ook graag mee aan de cultureel artistieke evenementen die zich ook in 2018 aandienen en waar op onze gidsenkring, als huis van vertrouwen, een beroep wordt gedaan door diverse instanties: de kunstexpo Het Vlot van Jan Fabre en Joanna De vos, de derde editie van het streetart festival The Crystal Ship met curator Bjorn Van Poucke, de nieuwe Beaufort, jaargang 2018, de zesde op rij al, waarvoor onze gidsenkring de dispatching op zich neemt. Dan vergeten we bijna nog de zomerexpo in de Venetiaanse Gaanderijen over de prenten van Léon Spilliaert en de Ensors uit het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen die zich straks in Mu.ZEE meer dan ooit thuis zullen voelen en de nieuwe Raoul Servaisvleugel in hetzelfde museum. We vergeten het soms, maar we leven in een erg boeiende Stad aan Zee. En onze gidsen gaan er jou graag in voor.

Veel leesplezier.

Marc Loy

voorzitter

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
30ste jaargang
Nummer 2
April - mei - juni 2018

Coverblz.. met foto's Dirk Beirens

Colofon

Voorzitter: Marc Loy

Verantwoordelijke uitgever:
Marc Loy
Albert I - Promenade 3 / 21
8400 Oostende

Eindredactie, vormgeving en correspondentie
Dirk Beirens
dirkbeirens@telenet.be

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.

Overname van artikels/bijdragen **zonder
uitdrukkelijke copyrightvermelding**
mag mits bronvermelding.

Dispatching:
Tel. 059 80 73 81
e-mail: info@oostendeahoy.be

Rekeningnummer:
Gidsenkring Lange Nelle vzw
BE91 3800 0491 8476

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 20€ (2 gezinsleden)
Steunend lid: vanaf 25€ (2 gezinsleden)

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

LIDMAATSCHAP 2018

Het lidmaatschap 2018 gaat in op 1 januari 2018 en houdt in: ons drie-maandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (gratis of tegen verminderde prijs) aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen.

Als exclusieve extra krijgt u het waardevolle jaarboek 2018.

Het lidmaatschap voor 2018 bedraagt:

- gewoon lid: 15 euro (buitenland 20 euro);
- gezinskaart: 20 euro (2 gezinsleden);
- steunend lid: vanaf 25 euro (2 gezinsleden).

De bijdrage kan worden overgeschreven met het ingesloten formulier op bankrekening **BE91 3800 0491 8476** van Gidsenkring Lange Nelle Oostende vzw, Christinastraat 67 in 8400 Oostende.

Als het leveringsadres verschilt van het adres van de opdrachtgever, wil dit adres vermelden in de mededeling. Leden met gezinskaart en steunende leden kunnen telkens met 2 personen aan de verscheidene activiteiten deelnemen.

Het bestuur dankt u alvast voor uw trouw, belangstelling en steun.

ZATERDAG 19 MEI 2018:

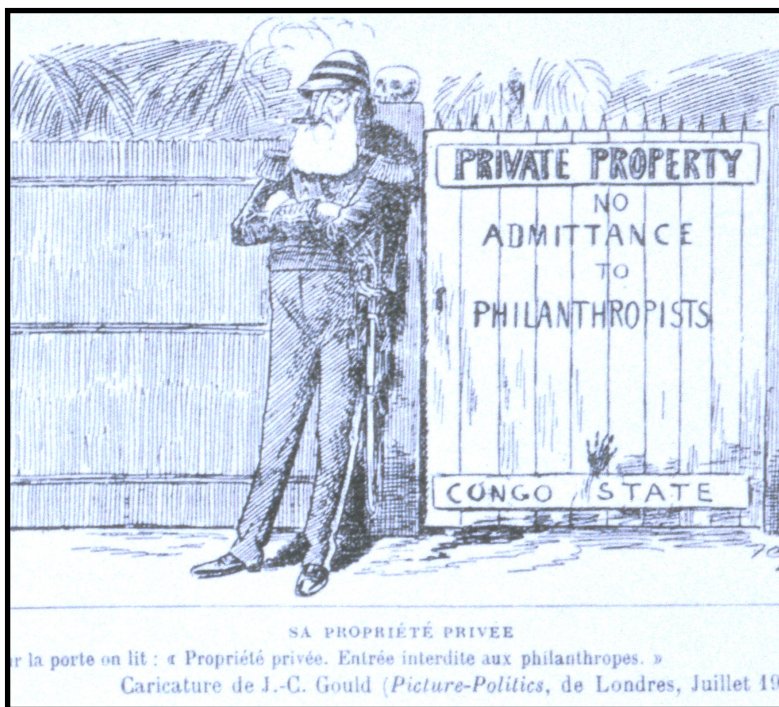
WANDELING 'JAPANESE TUIN & OMGEVING 'KONINKLIJKE VILLA'

o.l.v. René Vandercruyssen

De **Japanse Tuin** is ook een beetje een 'verborgen plekje' in Oostende. Ze is niet erg bekend en wordt vrij weinig bezocht, hoewel ze veel betekenis en symboliek afkomstig van oosterse religies verbergt. De tuin is een plaats van harmonie, yin en yang, die veel kansen biedt tot rustige reflectie en bezinning. Met René gaan de deelnemers de **Shin Kai Tei** ontdekken en beleven.

Opening Japanse tuin juli 2001
Foto FT/C5038 Beeldbank Oostende

In het tweede deel verkennen we de **omgeving van de Koninklijke Villa**, het territorium van Leopold II, het stukje Oostende waar hij het sterkst zijn stempel op heeft gedrukt. Komen o.a. aan bod : zijn urbanisatie- en Congopolitiek (straffe strategie), zijn impact op het kusttoerisme en Oostende die 'Reine des Plages' werd. En zijn 'Baronne de Vaughan' krijgt natuurlijk ook aandacht.

Karikatuur van JC Gould,
verschenen in Picture-Politics de
Londres, juli 1906

Afspraak: 10.30 uur Ingang 'Japanse Tuin', Koningin Astridlaan.

Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

ZATERDAG 9 JUNI 2018:

WANDELING 'IN HET ZOG VAN DE ROESCHAARD'

o.l.v. Dirk Beirens

De wandeling volgt het verhaal uit het boek '**De Roeschaard. Een visschersroman**' uit 1943 van de Oostendse schrijver **Gaston Duribreux**. De gids vertelt de verhaallijn aangevuld met 11 locatiegegevens en samen citeren we uit de roman. Een idee van Stefaan Pennynck die het samen met Dirk Beirens uitwerkte.

Op haar sterfbed in een kosthuis aan de vismarkt vertelt Mette aan Manjerick Pincket dat zijn vader Dolf twintig jaar geleden niet door een ongeluk in zee verdronken is, maar door Constant Ghouwy vermoord en overboord gegooid werd. Manjerick gaat zelf op onderzoek uit om recht te doen geschieden. Hoe reageert de familie en de besloten vissersgemeenschap d.d. 1928, 20 jaar na de feiten? En welke rol speelt de Roeschaard, de kwelduivel van de zeeman aan land?

Wie wil, krijgt achteraf de vouwbrochure met alle nodige info om het romanparcours individueel te bewandelen. Met dank aan Kusterfgoed voor de brochuresubsidie (<https://www.kusterfgoed.be>).

Afspraak: 14.30 uur 'Oude Vismarkt' (plein tussen Bonen-& Kadzandstraat) - Einde = beschermde houten staketsel.

Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

ZATERDAG 22 SEPTEMBER 2018:

WANDELING 'BRISE d'OSTENDE';

in het spoor van Léon Spilliaert

o.l.v. Greet Lemayeur

De tentoonstellingen in Mu.ZEE en in het Spilliaerthuis waren voor Greet de aanleiding om deze wandeling, eventueel gekoppeld aan een museumbezoek, uit te werken.

Léon Spilliaert hield van nachtelijke wandelingen op de dijk en langs/op het strand vooral omdat hij als onrustige natuur en maaglijder, moeilijk slapen kon.

Een Spilliaertwandeling in Oostende is dus de manier bij uitstek om deze kunstenaar beter te leren kennen. Als autodidact en individualist wilde hij aan geen enkele kunststroming gebonden zijn. Deze eigenzinnigheid maakt het oeuvre van Spilliaert erg boeiend.

Wij wandelen onder meer naar de site van het ouderlijke huis in de Kapellestraat, door het Leopoldpark naar de Koninginnelaan en via de Koninklijke Gaanderijen terug naar het Kursaal.

Greet Lemayeur was van jongsaf aan geïnteresseerd in beeldende kunst, taal en literatuur. Ze werd licentiaat-vertaler Frans - Engels en volgde in de jaren 90 acht jaar lang de opleiding Atelier Beeldhouwen aan de Academie in Oostende. Tegelijk verdiepte ze zich in de Muziekgeschiedenis en hedendaagse Klassieke Muziek aan de muziekacademiën van Brugge en Gent.

Afspraak: 14.30 uur Toerismebureau, Monacoplein (luswandeling)

Duur: 2 uur - Maximaal 25 personen - Leden: gratis & niet-leden: € 2,5

Inschrijving bij Patricia Veris, liefst 8 dagen op voorhand.

op 059 80 62 39 of via mail: patricia.veris@skynet.be

ZATERDAG 13 OKTOBER 2018:

‘OP STAP DOOR DE OOSTENDSE CULINAIRE FOLKLORE’

Sneukelwandeling met hapjes en drankje(s)

o.l.v. Dirk Beirens

Op stap door de culinaire folklore van Oostende.

Ken je het verschil tussen totjes en totten?

Scheepsbeschuit, is dat een beetje te fretten zonder de bieters van je mule te breken? Is ‘t waar: zijn Ostendaises zo lekker? Hoorde je ooit van ruggespiesjes, Oostendse mokken en kletsekoppen?

Loop je rap mee naar Potvliegers om tjoppenbier? Wij zorgen voor de congonutjes. Of toch liever patatten met de pele en gerookte scheen. Neen, je speelt gie liever een geirnaoskrokette met een teusje zeiwaoater naar binnen zekerst.

Laat je verrassen door de culinaire folklore van Oostende!

PRAKTISCH

1 **Inschrijving** bij Patricia Veris op 059 80 62 39 / mail: patricia.veris@skynet.be
>> voor oktober 2018;

2 Maximaal **20 personen**, onderweg hapjes & drankjes;

2 Overschrijving op rekening Gidsenkring LN = **BE91 3800 0491 8476**
Voor oktober 2018 : €15 voor leden en €17,5 voor niet-leden met vermelding
‘sneukel oktober + aantal personen’
Betaling is de definitieve inschrijving

3 **Afspraak: 14.30** uur Voorplein St.-Petrus- & -Pauluskerk
Einde: 17.00 uur Visserskaai

MARITIEME AVONDWANDELING (nadruk op zee, strand, haven, ...)

Maandag 21.05 17.30 uur (> 19.30 uur) Afspraak in lounge Toerisme Oostende .

ZOMERWANDELINGEN 2018 GEORGANISEERD **DOOR TOERISME OOSTENDE**

De wandeling (duur 2 uur) is gratis maar reservatie vooraf via Toerisme Oostende is verplicht. (aantal deelnemers beperkt tot 25) Dat kan telefonisch op het nummer 059 70 11 99 of via e-mail naar info@visitoostende.be.

Gidsenkring Lange Nelle is niet aansprakelijk voor mogelijke fouten en/of wijzigingen in de onderstaande programmatie.

1) ERFGOED MET SMAAK-WANDELING

Woensdag 11.07 — donderdag 26.07 — dinsdag 14.08 — woensdag 29.08

Telkens afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

2) VUURTORENWANDELING

Dinsdag 10.07 — woensdag 25.07 — donderdag 09.08 — dinsdag 28.08

Let op: telkens afspraak op de OOSTEROEVER aan de aanlegsteiger van de overzet > Maritiem Plein /Vuurtoren voor stipt vertrek om 10.00 uur.

3) WANDELING PETIT NICE / PETIT PARIS

Dinsdag 17.07 — woensdag 01.08 — donderdag 16.08

Telkens afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

4) LEOPOLD II-WANDELING

Woensdag 04.07 — donderdag 19.07 — dinsdag 07.08 — woensdag 22.08

Telkens afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

5) VISSERSKAAIWANDELING

Donderdag 12.07 — dinsdag 31.07 — woensdag 15.08 — donderdag 30.08

Telkens afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

6) ZEEBONKWANDELING

Dinsdag 03.07 — woensdag 18.07 — donderdag 02.08 — dinsdag 21.08

Telkens afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

7) GELEIDE FIETSTOCHT NAAR STENE (max. 12 deelnemers!)

Donderdag 05.07 — dinsdag 24.07 — woensdag 08.08 — donderdag 23.08

Telkens afspraak onder de luifel van het Kursaal voor stipt vertrek om 14 uur.

8) PROMENADE GUIDÉE EN CENTRE VILLE (FR)

Zondag 15.07 — zondag 29.07 — zondag 12.08

Telkens afspraak in Lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om 10.00 uur.

9) MARITIEME AVONDWANDELINGEN (nadruk op zee, strand, haven, ...)

Zondag 22.07 — zondag 19.08

Afspraak in lounge Toerisme Oostende voor stipt vertrek om **18 uur.**

ZOMERWANDELINGEN 2018 GEORGANISEERD DOOR GIDSENKRING LANGE NELLE OOSTENDE

De wandeling (duur 1.30' à 2 uur) is gratis maar inschrijven is verplicht bij Patricia Veris op 059 806 239 of via e-mail naar patricia.veris@skynet.be / max. 25 deelnemers / www.gidsenkringoostende.be

Zaterdag 30 juni 2018 **STADSKERNWANDELING**

> 10.30 uur > afspraak voor de ingang van de lokettenzaal (trein)station Oostende

Zaterdag 7 juli 2018 **WANDELING 'IN HET ZOG VAN DE ROESCHAARD'**

> 14.30 uur > afspraak 'Oude vismarkt' aan Bonen- & Kadzandstraat/St.-Franciscusstr.

Zaterdag 14 juli 2018 **WANDELING VUURTORENWIJK (OPEX)**

> 14.30 uur > afspraak aan de tramhalte 'Weg naar vismijn' (Lijn Knokke)

Zaterdag 21 juli 2018 **WANDELING MARIA-HENDRIKAPARK**

> 10.30 uur > afspraak aan de fietsenstalling randparking Iependreef

Zaterdag 28 juli 2018 **LEOPOLD II -WANDELING WEST**

> 10.30 uur > afspraak aan ruitermunument Leopold II - Boudewijnpromenade/zeedijk

Zaterdag 4 augustus 2018 **ZEEBONKWANDELING**

> 10.30 uur > afspraak voor de ingang van de lokettenzaal (trein)station Oostende

Zaterdag 11 augustus 2018 **NAPOLEONWANDELING**

> 14.30 uur > afspraak aan het Spaans Huisje, Christinastraat 67 (centrum Oostende)

Zaterdag 18 augustus 2018 **WANDELING 'AM STRAND VON OSTENDE'**

> 10.30 uur > afspraak voor de ingang van de lokettenzaal (trein)station Oostende

Zaterdag 25 augustus 2018 **OOSTEROEVERWANDELING MILITAIR**

> 10.30 uur > afspraak aanlegsteiger overzet kant Maritiem Plein (kant vismijn)

*INWISSELBAAR?!

----1?---- zijn een eigenzinnig volkje. En het zijn harde werkers. Ook zijn ze direct en hebben ze een apart, maar wel leuk gevoel voor humor. Ze steken de draak met iedereen, maar vooral met zichzelf. Ze kankeren erop los, maar kom niet aan hun stad! Ze zijn een kei in het verzinnen van bijnamen. Veel gebouwen en kunstwerken bezitten er een. Heb je weleens gehoord van: ----2-----?

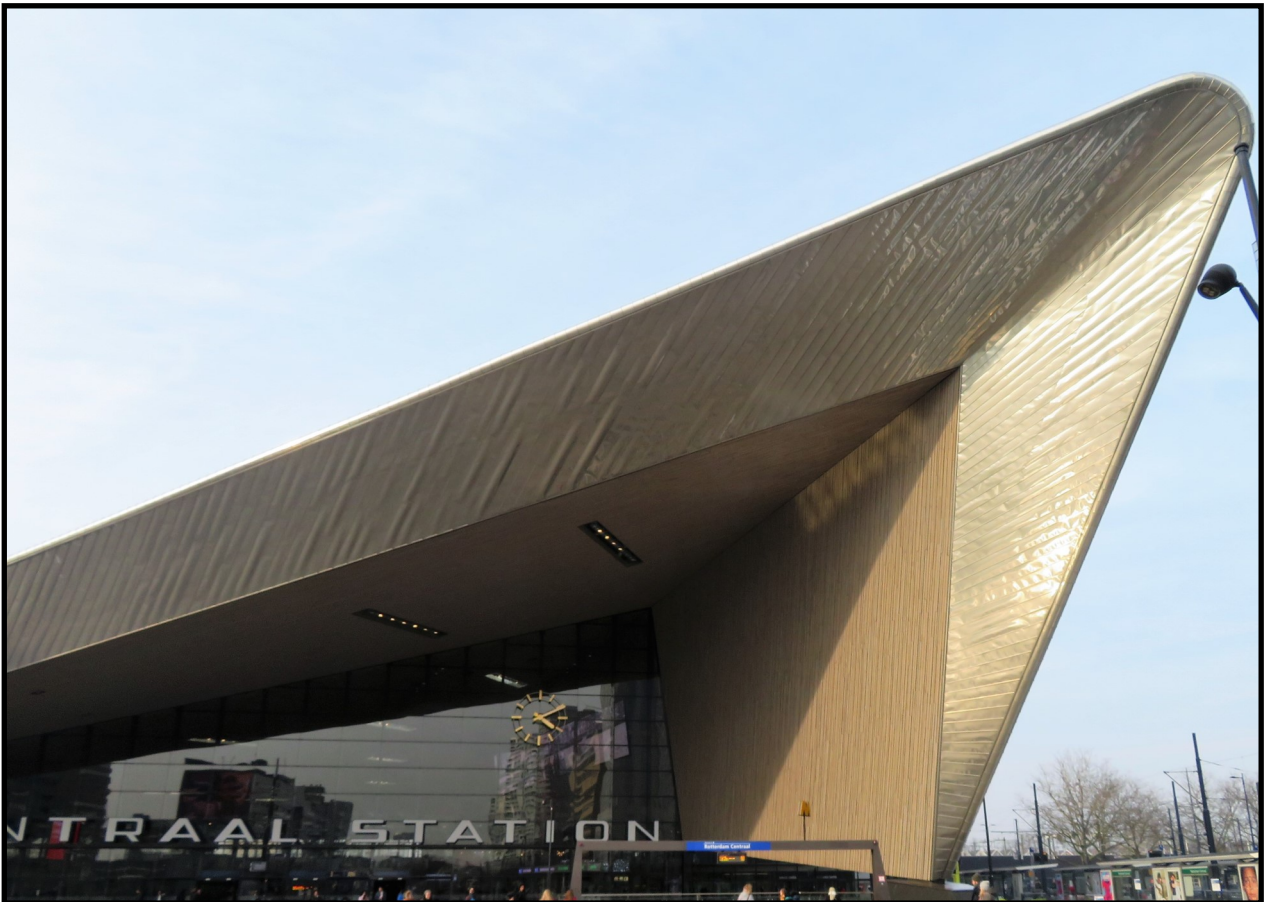
Uit: *Mirjam Bredius-Hoogendam, Rotterdam, Odyssee reisgids, 2017, blz. 11*

Om 'inwisselbaar' in te vullen: 1 Rotterdammers/Oostendenaars

2 Rotterdam: De Putdeksel, Nakie van Blakie, De Haaienbek, de Geileweg, de Pluk-me-Kaalstraat, de Hoerenloper/ Oostende: Dikke Matille, de Witten Olifant, 't Pèèrd, Lange Nelle, de Pisser, de Tettenbrug ...

Uitleg R'damse bijnamen door Piet Van der Leeden:

De **Putdeksel** staat voor Station Blaak ook wel de fluitketel genoemd; **Nakie van Blakie** is een naakt beeld dat aan het kantoor van de ABN-Amrobank op de Blaak hangt; de **Haaienbek** is het Centraal Station ook wel de **Strijkijzer** genoemd; de **Geileweg** was de hoerenbuurt op de Keileweg; de **Pluk-me-kaalstraat** is de Puntegaalstraat waar het belastingkantoor stond; de **Hoerenloperpiet** is de brug van Kattendrecht naar Hotel New York.

CENTRAAL STATION R'dam alias HAAIENBEK alias STRIJKIJZER foto D. Beirens

Voor de voordracht 'De Vissersopstand' door Doris Klausing op 23 februari verhuisden we van 'De Ploate' naar de overkant 'De Plate' (stadsmuseum). In de gezellige met historie bezwangerde zaal brachten manlief Guido en accordeonist Noël enkele vissers- en protestliederen ten gehore die het publiek kon meezingen, wat van harte gebeurde. Met dank aan het bestuur van 'De Plate' voor de gastvrijheid. (foto D. Beirens)

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

BIO SHOP

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Green Sleep

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

***Het Vlot - Kunst is (niet) eenzaam**

Op zondag 11 maart verzamelden een 32-tal leden van gidsenkring Lange Nelle en enkele niet-leden voor het begeleid bezoek aan de kunsttentoonstelling 'Het Vlot' binnen in Mu.ZEE. Onder de kundige leiding van Katrijn Compennolle en Marc Loy werden verschillende kunstwerken verduidelijkt en reacties onder het publiek werden uitgewisseld: 'Kunst' roept verschillende gevoelens op en lokt verschillende interpretaties uit.

Er volgde nog een kort bezoek aan de kelders van de St-Jozefskerk voor een 4-tal kunstwerken. Spijtig genoeg zijn op zondag de kunstwerken in de kerk zelf niet toegankelijk. Terugkomen is de boodschap. **Verslagje en foto's van Patrick Moerman.**

***Gustaaf Sorel. Kunstschilder van het visserskwartier (1905-1981)**

Gustaaf Sorel werd in 1905 in Oostende geboren en debuteerde in de jaren twintig als kunstenaar met lino'sneden (*of linoleumsnede is een hoogdruktechniek, waarbij een afbeelding wordt uitgesneden uit een stuk linoleum*) en inkttekeningen. Hij creëerde landschappen en een ruim aantal marines waarin de golfbreker en wering vaak terugkeren. Op het einde van de jaren dertig ontdekte Sorel gouache en begon hij merkwaardige groepen mensen in kleur te schilderen. Hij schilderde de volksmens, samengetroeft in de straat of gelaten meelopend in een processie. Sorels grootste kracht gaat echter uit van zijn stads- en straatgezichten die de troosteloosheid van de stad en haar inwoners weergeven.

Gustaaf Sorel zette zich ook actief in voor het kunstonderwijs in Oostende. De kunstenaar was in 1934 één van de oprichters van een nieuwe Oostendse Kunstacademie. Sorel gaf er les en was er directeur van 1948 tot 1977. Kort voor zijn overlijden in 1981 ontving hij de Gouden Mathille, de jaarlijkse prijs van de Oostendse Persclub voor personen die de naam en faam van Oostende hebben uitgedragen. **Ontdek de tentoonstelling 'Gustaaf Sorel. Kunstschilder van het visserskwartier' vanaf zaterdag 19 mei tot en met maandag 15 oktober 2018 in het Stadsmuseum Oostende.** De tentoonstelling werd samengesteld door de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate en is samen met de permanente opstelling van het Stadsmuseum elke eerste zondag van de maand gratis toegankelijk voor de inwoners van Oostende.

"De 'wit en zwart'-tentoonstelling van kunstschilder Gustaaf Sorel is een bezoek waard. Bezoekt de kunstzaal van de Société Litteraire. (ZW van 7 juni 1930) - Collectie D. Beirens

***Street Art Cities brengt street art aan onze kust in beeld**

(meegedeeld door medegrondlegger & LN- lid Marc Spruyt)

Wie street art in West-Vlaanderen zoekt, kan terecht op de app en de website oostende.streetartcities.com.

De website www.streetartcities.com ging een dik jaar geleden van start op initiatief van enkele Vlaamse en Nederlandse street art-fans, en groeide sindsdien uit tot wereldwijd het grootste online platform van street art. In liefst 184 steden in 57 landen werd reeds street art in beeld gebracht. Bijzonder is dat dit allemaal door vrijwilligers - zogenaamde 'street art hunters' - gebeurt. Ondertussen staat de teller op meer dan 11.000 publieke kunstwerken uit wereldsteden als Parijs, Londen, Berlijn of Los Angeles.

Ook België is opvallend sterk aanwezig op de website van 'Street Art Cities' met steden uit alle provincies. Voor West-Vlaanderen is dat in hoofdzaak Oostende - bekend van het grote street art festival 'The Crystal Ship' - en Roeselare. Maar ook Brugge, Wenduine en Middelkerke kregen een plaatsje. Bijzonder is dat die niet enkel via de website, maar ook via de gratis app - waarop momenteel slechts 19 andere steden te vinden zijn - kunnen bezocht worden.

In Oostende werden het veertigtal muurschilderingen van de twee edities 2016 en 2017 van 'The Crystal Ship' in vijf verschillende routes gegoten. Van elke muurschildering werd de exacte locatie, de naam van de kunstenaar en één of meerdere foto's opgenomen. Naast de officiële fiets- en wandelroutes van Toerisme Oostende zijn er nog drie extra routes, onder meer specifiek doorheen de Vuurtorenwijk, waar aan de Hendrik Baelskaai het reuzegrote vissersgezicht van Guido van Helten te bewonderen is. Ook de derde editie van 'The Crystal Ship' zal binnenkort worden toegevoegd.

'Street Art Cities' heeft echter ook oog voor wat er elders aan de kust gebeurt, zoals het project 'Spioenkop Unlimited' in Wenduine, het 'Legendz'-project in Brugge, of de stripmuren in Middelkerke.

Surf naar oostende.streetartcities.com of download de gratis app 'Street Art Cities' voor iPhone en Android.

Nieuwe street art in andere kustgemeentes signaleren kan via oostende.streetartcities@gmail.com.

Foto M. Spruyt: Guido Van Helten (Australië) schilderde dit reuzegrote gezicht van de Oostendse visser Norbert Desmit aan de Hendrik Baelskaai. Alleen al aan de ogen besteedde de kunstenaar liefst vijf dagen. Het is een eerbetoon aan de lokale vissersgemeenschap.

***Stijn Meuris**: “Ik kom graag terug naar Oostende, omdat ik me hier welkom voel; omdat het aanvoelt alsof ik in mijn stad ben. (...) Ik ben gemiddeld een tiental dagen in Oostende. Bij de eerste koffie die ik drink, zegt de ober:”Hey Stijn, zie je were?”. (...) Oostende is een eindpunt en dus ook een beginpunt: je krijgt hier al een lichte hint van Engeland. Oostende is anders van karakter: ruwer, eerlijker, brutaler. Oostende is vooral niet Vlaanderen.”

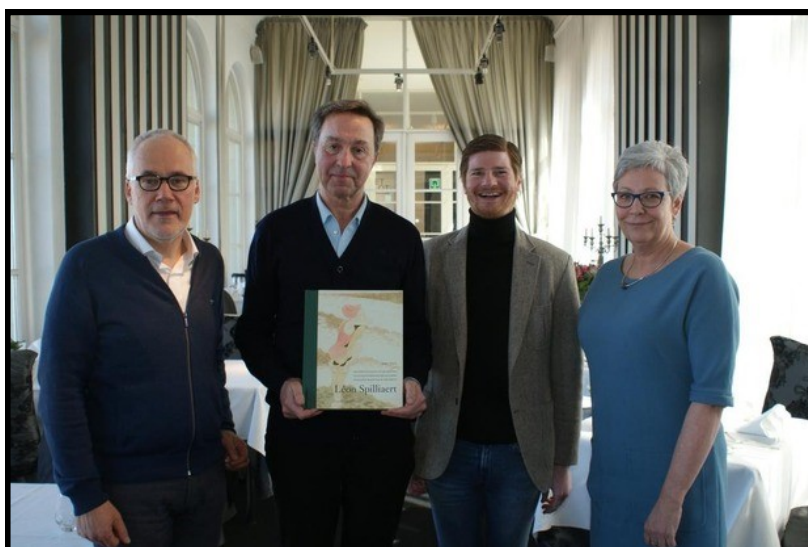
In: UiT in Oostende, De Stad aan Zee, editie maart 2018, blz. 40-41

***Beaufort 2018**. Curator Heidi Ballet selecteerde 18 kunstenaars die 18 projecten zullen realiseren in negen kustgemeenten. “Beaufort is een sterk merk en positioneert de Kust als een cultuurtoeristische bestemming. Maar we mikken op een breed publiek dat in het unieke decor van de Kust gratis kan genieten van kunst”, aldus de voorzitter van Westtoer. **De zesde editie van de Triënnale voor hedendaagse kunst loopt van 30 maart tot 30 september 2018.**

Meer info: www.beaufort2018.be

***Léon Spilliaert aan de eer in Oostende**

Op 30 juni 2018 opent de dienst Cultuur van de stad Oostende de tentoonstelling 'Léon Spilliaert: verzameling van de Koninklijke Bibliotheek van België' in de Venetiaanse Gaanderijen op de Zeedijk. De curatoren - Spilliaert-kenner Xavier Tricot, de directeur van de erfgoedcollectie van de Koninklijke bibliotheek Robert Nouwen en Cultuurdirecteur Martine Meire - hebben twee jaar aan de expo voorbereid en presenteren nu al de catalogus met Spilliaerts mooiste tekeningen en prenten.

Deze oevrecatalogus van de prenten is van de hand van Xavier Tricot en is uitgegeven bij Pandora Publishers nv en is te koop voor 39,95 euro aan de balie van de dienst Cultuur op de tweede verdieping van het stadhuis Oostende of aan de balie van de Venetiaanse Gaanderijen.

(tekst en foto Marc Loy)

SLIBTONG of SLIPTONG???

Er heerst nogal eens onduidelijkheid over de juiste benaming van de kleine tong: met een b of met een p?

Tot in de jaren '90 werd ondermaatse tong aangeduid als 'slibtong', omdat deze zich voornamelijk in het slib zou verschuilen. Volgens de website 'taaladvies.net' is de juiste schrijfwijze echter 'sliptong'. Het woord sliptong is vermoedelijk verwant met de werkwoorden slippen of slepen. Een sliptong is zo klein dat hij gemakkelijk door de mazen van het net slipt; sliptongen worden gevangen met een sleepnet.

(http://taaladvies.net/taal/advies/vraag/745/slibtong_sliptong)

Nvdr. Na het nemen van de foto (D. Beirens) werd het ook panneNkoeken
Met dank aan begripvolle en vlijtige Caroline.

*Gemeenten werken aan evacuatieplan voor bij 1000-jarige storm

Achttien kust- en hinterlandgemeenten werken aan een **evacuatieplan**. Ze willen zo voorbereid zijn als een 1.000-jarige **storm** toeslaat. Er is al heel wat ondernomen met het Masterplan Kustveiligheid, maar er zijn nog **zwakke plekken** in onze **kustverdediging**. "Er moet maar één punt niet beschermd zijn en je hebt het zitten", aldus gouverneur Carl Decaluwé. "In Bredene werd met de Sinterklaasstorm van 2013 maar op het nippertje een **overstroming** vermeden."

"Voor Blankenberge is het zwakke punt de **duinengordel** tussen de stad en Wenduine," zegt burgemeester Ivan De Clerck. "Wordt die doorbroken, dan kan het water op een half uur tijd in Brugge staan."

(Krant van West-Vlaanderen -editie De Zeewacht Kust)

***Gidsenkring Lange Nelle werkt samen met Radio Noordzee FM105.**

Bezieler en journalist Edwin Fontaine zal **vanaf mei dagelijks** een rubriek over een typisch Oostends thema, een Oostendse plaats en lokale anekdotes uitzenden. Er zijn reeds tientallen onderwerpen door de gidsenkring aangebracht en ingesproken. Een 9-tal gidsen werkt mee: René Vandercruyssen, Frank Goeminne, Piet Daman, Marc Loy, Bart Plasschaert, Luc Simoen, Luc Vanspeybroeck, Patricia Veris en Dirk Beirens (foto).

Erfgoeddag zondag 22 april 2018 Oostende

In Oostende 'kiezen' we op zondag 22 april 2018 voor vrouwen.

We pikken er die vrouwen uit die zich maatschappelijk onderscheiden en buitengewone prestaties neerzetten in Oostende.

Ontdek je met ons de wereld van baadsters, mamzels, vissersvrouwen en vrouwen van allochtone afkomst? Bijzondere aandacht krijgen onze Oostendse politica en sportsters. Hiermee blikken we vooruit naar de verkiezingsmaand oktober en het jaarthema 2018 van de erfgoedcel Kustergoed die het sporterfgoed uitlicht. Bovendien wordt Raoul Servais dit jaar negentig en zijn we gefascineerd door de vrouwen in zijn oeuvre. Op Erfgoeddag zet Vlaanderen het immaterieel en roerend erfgoed, in al zijn varianten en verscheidenheid, in de kijker. Erfgoedcel Kustergoed verzorgt een promotiecampagne en een gezamenlijke brochure voor de Erfgoeddagactiviteiten van Middelkerke, Oostende, De Haan en Blankenberge. Vanaf eind maart vind je de **program-mabrochure** op centrale locaties in Oostende. Een greep uit het aanbod:

- Panelgesprek met én over Oostendse vrouwen
- Voordracht: Van snelle moksjes en fientige wuветjes
- Oostendse vrouwenwandeling
- Kies voor UiTPAS... en een lekker ontbijt
- De burgemeestersportretten in de Gemeenteraadszaal van het Oostendse stadhuis
- Een Vrouw, een Stem. Een tentoonstelling over vrouw en stemrecht in België
- UiTPAS-cup
- Retro sportmodeshow
- Lezing 'De wereld van Raoul Servais'
- Huldeconcert Raoul Servais
- Tentoonstelling 'Onderdrukking'
- Matinee 'Metamorfoxia'

-<https://faro.be/erfgoeddag>

-<https://www.oostende.be/nieuwsdetail.aspx?id=16444>

-<https://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/erfgoeddag-2018/9c3b8bd6-5f15-4d0c-9c53->

***AANRADER op ZONDAG 10 JUNI 2018 om 11 uur in KAAP, Boudewijnpromenade.**

KAMER IN OOSTENDE - LITERAIRE HAPPENING DW&B

Eind jaren 1940 nodigde Oostends auteur Gaston Duribreux alle schrijvers van Dietsche Warande & Belfort (DW&B) uit in zijn Hotel du Parc in Mariakerke. Het begin van een jaarlijkse traditie, de legendarische DW&B-weekends in Oostende - waarop een unieke samenhang van auteurs ontstond. **Schrijver Koen Peeters en schilder Koen Broucke** doen dit over. Ze vroegen een indrukwekkende lijst auteurs om een nieuwe tekst (proza of poëzie) over Oostende te schrijven. Ze verzamelden de teksten in een speciale editie van DW&B, Kamer in Oostende. Over de Langestraat en de hippodroom, Victor Hugo en Corman, tragische architecten, vissers, geheimen in het stadsplan, Dikke Mathille, Congolezen op het strand, de eerste tatoeage, de eerste liefde... Met bijdragen van Bernard Dewulf, Dirk Leyman, Els Snick, Guinevere Claeys, Hedwig Speliers, Patrick Bassant, Koen van Synghel, Peter Holvoet-Hanssen, Eric de Kuyper, Charlotte Mutsaers, Bart van Loo, Peter Verhelst, Peter Vermeersch, Charlotte van den Broeck, Pascal Verbeken, Jelle van Riet, Heleen Debruyne, Maarten Inghels,... Dit project kwam tot stand i.s.m. Mu.ZEE, KAAP en TAZ en met de steun van de Cultuurdienst van de Stad Oostende.

Koen Broucke, 'James Ensor running' (14,7 x 28,5cm, acryl op papier), 2017

Copyright Koen Broucke, met dank voor de toegelaten publicatie.

REPRODUX

Heilig Hartlaan 13
8400 OOSTENDE
Tel. 059/70.16.12
Fax 059/80.66.57
e-mail: reprodux@telenet.be
www.reprodux.be

PRINTEN - PLOTTEN
KOPIEREN - DIGITALISEREN
INBINDEN - LAMINEREN
KANTOORARTIKELEN
STEMPELS - GRAVEERPLATEN

OOK VOOR DE OOSTENDSE VISSERS- GEMEENSCHAP EEN BELLE ÉPOQUE?

De socio-economische situatie van een beroepsgroep in transitie.

Prof. dr. Luc François & Dirk Beirens
(bijdrage met copyright)

Op vraag van de organisatoren van het VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee — www.vliz.be) die de studiedag 'Vissen in het verleden' van 17 november 2017 voorbereidden, werkten beide auteurs enkele weken aan de samenstelling van een powerpointpresentatie en een bijhorende abstracttekst (soort samenvatting) inzake het thema met titel hierboven.

Hieronder volgt de voor dit gidsenblad wat aangepaste en aangevulde abstracttekst.

De **belle époque** is een omschrijving die wordt gehanteerd voor de periode beginnend met de tweede industriële revolutie en voorafgaand aan de Eerste Wereldoorlog. Grosso modo betreft dit dus de jaren 1875-1914, al zijn er uiteraard per land en per regio verschillen. Voor Oostende viel het hoogtepunt min of meer vanaf 1880 (doorbraak van het toerisme) tot 1909 (overlijden van Leopold II met het dichtdraaien van de geldkraan als gevolg).

Op internationaal vlak was het een periode die werd gekenmerkt door een **relatieve vrede**. Na de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) werden de spanningen tussen de grote West-Europese actoren van dat ogenblik (Frankrijk, Groot-Brittannië, Duitsland) vooral naar het buitenland afgeleid; de kolonisatie van Afrika en de opdeling van dit continent tussen de Europese mogendheden waren de voornaamste uitingen daarvan. Bij het begin van de twintigste eeuw kwam die spanning vooral tot uiting in de Balkan, die door de toenemende zwakte van het Turkse Rijk in handen kwam van de Europese mogendheden.

In die jaren overvleugelde de **industrie** definitief de landbouw als economische sector. De tweede industriële revolutie was vooral gekenmerkt door schaalvergroting. Nieuwe energiebronnen zoals elektriciteit en petroleum lieten toe veel meer en veel sneller te produceren. Het gevolg was: meer en grotere fabrieken, met meer en meer gespecialiseerde arbeiders en bedienden in dienst. Heel wat steden groeiden zowel in oppervlakte als in bewonersaantal en veranderden qua uitzicht: elektrische verlichting en een meer planmatige urbanisatie waren de opvallendste uiterlijke kenmerken. De toegenomen handel met grotere schepen vergde aanpassingen aan de haveninfrastructuur. Havens die meer in het binnenland lagen, kregen het wat moeilijker en de kusthavens werden snel en grootschalig gemoderniseerd. In onze contreien was de uitbouw van Brugge-Zeehaven het voornaamste voorbeeld. Hoewel Oostende de steun van de koning had, was het toch de Brugse lobby die het leeuwenaandeel van de investeringen naar zich wist te halen. Voor Oostende was de modernisering van de haven (plechtig in gebruik genomen in 1905, hoewel toen nog niet helemaal afgewerkt) wel een belangrijke troef.

Deze evoluties lieten uiteraard de mensen niet onberoerd: zowel **toekomstoptimisme als vertwijfeling** vielen hen ten deel. Het optimisme kwam tot stand door de geweldige technologische vooruitgang, gebaseerd op wetenschappelijke ontdekkingen (ontploffingsmotor, stoomturbine, gewapend beton, foto, film, ...), het gebruik van nieuwe grondstoffen en de ontplooiing van nieuwe kunstvormen. De gedachte dat de mens maakbaar was, maakte opgang en verklaarde voor een groot deel de bloei van het kusttoerisme.

De zee werd niet langer als een bedreiging (overstromingen, verdrinkingen) of als een noodzakelijk kwaad (visserij, transport) aanzien, maar als een bron van gezondheid (thalassotherapie, zeebaden, wandelingen op de dijk, ...).

Medicatie tegen allerlei echte en ingebeeelde ziektes kwam in de mode: toe- of afname van het gewicht, neurasthenie, been- en gewichtsaandoeningen konden onder controle worden gebracht.

Publiciteit voor medicijnen en de oprichting van gespecialiseerde instellingen aan de kust waren het gevolg.

De vertwijfeling ontstond door de economische recessie die volgde op de enorme boom en uitte zich in het in vraag stellen van traditionele waarden zoals godsdienst en gehoorzaamheid aan gezag, schrik voor de toegenomen vrijheid, ...

Ook de **sociale verhoudingen** waren aan verandering onderhevig. De almachtige fabriekseigenaars en het loonafhankelijke proletariaat kwamen scherper dan tevoren tegenover elkaar te staan. In die hoogdagen van kapitalisme en vrijhandel was de arbeider – in welke sector ook – steeds de zwakste schakel. Het dieptepunt voor deze klasse was 1886, toen de recessie en repressie het hardst toesloegen. Werkloosheid en proletarisering waren schering en inslag. De werkgevers hadden de volledige economische cyclus in handen. Grondeigenaars waren ook graanhandelaar, financier van leningen, verzekeraar tegen brand. Reders waren tegelijk politicus, scheeps- en huiseigenaar, eigenaar van rokerijen en ijsfabrieken. Vakbonden en coöperaties zagen – zij het langzaam – het licht met als doel in het lot van de arbeider verbetering te brengen.

In deze bijdrage kunnen niet alle facetten worden behandeld die het Oostendse vissersmilieu in de belle époque kenmerken. We beperken ons hier tot de volgens ons belangrijkste: de visser in de promotie van het toerisme, de actoren en de sociale verhoudingen, de arbeidsomstandigheden, de loonvorming, het onderwijs en het dagelijks leven.

Vooraf door de urbanistische en politieke ingrepen ten tijde van Leopold II evolueerde de vissersstad Oostende tot een internationaal exquise en vermaarde **toeristische badstad**, de gekende ‘Koningin der Badsteden’. De conservatieve vissers zagen de soms vreemd uitgedoste badgasten aanvankelijk niet graag komen en de toeristen keken raar op van dat rauwe volkje. Toch kwamen beide groepen op de eerste **kustpropaganda en -affiches** voor. De vissers en hun gezinnen werden dan voorgesteld als vertegenwoordigers van de vrijheid en de ongerepte natuur. Ze werden in een romantische setting gepresenteerd als garnaalkruister, de haven binnenzeilend of als bejaarde observatoren bij een vuurtoren. In hetzelfde beeld plaatste de ontwerper een frivole baadster, keuvelende vertegenwoordigers van de hogere klasse en badkarren met personeel. Om als toeristische stad aantrekkelijk te blijven kon men moeilijk het harde vissersbestaan uitbeelden. De zuiverheid van de kust en haar bewoners stond toen haaks op de drukte en het ongezone karakter van de nijverheidssteden.

- Links **Ostende** uit de Globe Illustré 1887-1888 de twee gemeenschappen samen.
- Rechts **Oostende in de belle époque**: baadsters en strand met Casino-Kursaal
Beeldbank Oostende, nr. MOO9613

Het elitetoerisme op zoek naar plezier, rust, verstrooiing en gezondheid > troeven Oostende: zeebaden, residentie koning, kursaal, casino, schouwburg, velodroom, paardenrennen, roei- en zeilwedstrijden, duivenschieting, bloemencorso's, vele feesten, autorennen.

Geleidelijk aan kwamen de twee verschillende werelden op de affiches los van elkaar te staan en vanaf 1900 is een affiche waarop nog een visser te zien was zeldzaam. Als schipper van een (vissers)plezierbootje kon hij er nog net op. Op de affiches werden van dan af de troeven van de belangrijkste Belgische badstad vermeld tegen een kursaal-casino- en/of zee-stranddecor met chique geklede dames. De Oostendse meester James Ensor vereeuwigde de twee tegengestelde groepen in 1888 in een tekening met potlood en kleurkrijt en in 1904 in een handgekleurde ets met dezelfde voorstelling, de bourgeois (inwoner en toerist) tegenover een vissersgezin, met een titel die niets aan de verbeelding (en realiteit?) overliet: "Stank onder, stank boven en stank overall".

De visserijsector was vrij hiërarchisch georganiseerd. Aan de top van de piramide stonden uiteraard de reders. Zij waren de eigenaars en hadden het eerste en laatste woord over de gehele sector: aanwervingen, visgronden, hoeveelheden, ...: dit alles werd door hen bepaald. In sommige gevallen brachten personen die belang hadden in het uitrusten van de sloepen (zeilmakers, kuitpers, boekhouders, eigenaars van scheepswerven, stuurman, ...) een deel van het kapitaal in, op voorwaarde dat zij het monopolie kregen voor de levering van de producten waarin zij gespecialiseerd waren. Dan werd onderling bepaald wie als reder zou optreden.

De gezagvoerder aan boord was de schipper (voor kleine vaartuigen) of de kapitein (voor grote schepen). De gezagvoerder op een kustvissersvaartuig moest het diploma van schipper tweede klasse bezitten; voor de 'hele zee' was dit het diploma eerste klasse.

De stuurman was de tweede in bevel aan boord (op de kleinste vaartuigen was hij tevens schipper) en de bootsman was de derde bevelhebber. Bij grote schepen functioneerde de stuurman op het voordek; de bootsman op het achterdek.

Verder in de hiërarchie volgden de machinist, de donkeyman (belast met de bediening van de kleine stoommachine die de kaapstaander aandreef), de matroos of visser (nog in twee categorieën verdeeld: de matroos die was opgenomen in het wachtsysteem en de lichtmatroos die daar nog buiten viel) en de scheepsjongens (mousses; jonge knechtjes voor alle (vuile) werkjes). Zeker deze laatsten waren erg jong: een mousse kon in Oostende in dienst vanaf zijn elf jaar. De wetgeving met betrekking tot de kinderarbeid bracht daar gaandeweg langzaam verandering in. Er mag worden aangenomen dat bij het begin van de twintigste eeuw de kinderarbeid in de visserij aan de Belgische kust 11 % bedroeg.

De vrouwen van de vissers waren verantwoordelijk voor de 'pangel' of 'panger': de inhoud van de bak mondvoorraad was nauwkeurig beschreven met het oog op een totale waarde van maximaal 10 frank. De reder wilde immers vermijden dat de visser meer at dan hij verdiende aan boord ... Maar zelfs dan moesten er vaak schulden worden gemaakt om de 'pangel' te kunnen vullen. Het aangaan van leningen (bij de reder!) of het leuren met de vangst waren dan ook een noodzaak.

In de belle époque kende de visserij in Oostende een duidelijke groei. Het aantal vaartuigen evolueerde van 255 in 1875 tot 470 in 1910. De bemanning (die gemiddeld gezien 6 personen per vaartuig telde) groeide in diezelfde jaren van 1564 tot 2212. Hoewel we voorzichtig moeten zijn met extrapolaties naar de totale Oostendse bevolking, kunnen we het aantal beroepsactieven in de visserij toch op een 10 à 12 procent van de totale beroepsactieve bevolking van Oostende ramen.

Bij de **loonvorming** dient onderscheid te worden gemaakt tussen de zeilvisschepen en de stoomsloepen. Op de zeilvisschepen werkte de visser niet aan een vast maandloon, meer meestal kreeg hij een percentage van de opbrengst van de verkochte vangst (de besomming). Dit percentage werd bepaald in functie van de positie aan boord en werd vermeld op de officiële lijst van de bemanning (de monsterrol). Dit loon werd in Oostende de 'poaje' genoemd (afgeleid van payer). Voor tot de verdeling werd overgegaan, werd een gedeelte van de opbrengst afgehouden voor allerlei kosten (waaronder voor het gebruik van de stoomspil, voor het onderhoud van het koraal, voor het toezicht op het vaartuig, ...).

Naast zijn loon kreeg de visser ook de zogenaamde 'deelvis'. Die hoeveelheid vis kon de visser voor eigen verbruik of voor verkoop aanwenden. Meestal was dit ondermaatse vis, of minder dure vis of schaaldieren. Soms kon de visser zijn 'deelvis' ook kiezen. Bij de zeilvissloepen werd verder nog onderscheid gemaakt tussen 'deelvis' (een 'zootje' grote schollen) en kordeelvis (geheel van kleine platvisjes die gezamenlijk werden verkocht en waarvan de opbrengst werd gedeeld). De visserij was de laatste sector waar betaling in natura nog werd toegelaten.

Foto D. Beirens

Op de stoomsloepen daarentegen kreeg de bemanning een maandloon, met daar bovenop een maaltijdvergoeding en een percentage van de opbrengst (van 0.5 % voor matrozen en stokers tot 4.5 à 6 % voor de kapitein).

Doordat het globale loon afhankelijk was van de opbrengst en doordat de visser moest bijdragen in de kosten, is het moeilijk om het exacte loon te bepalen en te vergelijken met andere beroeps-categorieën. Maar toch kan worden gezegd dat het gemiddelde dagloon schommelde rond de bedragen die vb. in de mijnbouw werd uitbetaald en die daar als ‘hongerlonen’ werden omschreven. Omdat het loon van de visser ontoereikend was, moesten de vele kinderen van zodra dat kon samen met hun moeder aan de slag: visserij, visverkoop (o.a. leuren met ‘deelvis’), hotelwerk, eigen café, prostitutie, dagloondienst, nevenbedrijven (bv. netten breien, sardineverwerking, rokerij). Ook de visser zelf ging op zoek naar een bijverdienste: de combinatie met kleinhandelaar en herbergier kwam regelmatig voor. Smokkel van vooral tabak en alcohol was in. Door de groei en de bloei van Oostende in die periode gaven nogal wat vissers de voorkeur aan een beroep aan land. Door de uitbouw van de stad was er grote nood aan ongeschoolde schilders- en metselaarsknechten, terwijl de uitbouw van de dienstensector nood had aan personeel voor de loodsboten, de pakketboten, de spoorwegen ...

De sociale situatie in de visserijsector was zo erbarmelijk dat er vanaf het einde van de negentiende eeuw een en ander in beweging kwam. In 1898 werd een ‘Studiecommissie voor de sociale vraagstukken in het visserijbedrijf’ opgericht, op initiatief van het ministerie van Arbeid. De werking van de reeds lang bestaande voorzieningskas (sinds 1829) werd gaandeweg meer gereguleerd en gecontroleerd door het Bestuur van het Zeewezen. In 1890 werd de ‘Voorzorgen en hulpkas voor slachtoffers van arbeidsongevallen’ opgericht, als uitvloeisel van de wet op de arbeidsongevallen. In 1896 werd een ‘Hulpkas voor slachtoffers van zee-ongevallen’ opgericht. Deze hulpkas steunde volledig op liefdadigheid en voorzag in geldelijke toelagen en steun in natura. Het comité werd door het stadsbestuur aangewezen.

Ook de reders wensten zich in te dekken voor schade aan hun vloot. Ze hadden zich verenigd in enerzijds de ‘Association’ (vergelijkbaar met de Kamer van Koophandel) en anderzijds de ‘Onderlinge Verzekeringsmaatschappij’. Na een mislukt experiment met de ‘Société Anonyme d’Assurance de Bateaux de Pêche’ (1841-1865), werd in 1881 de ‘Club d’Assurance Mutuelle de Bateaux de Pêche’ opgericht en gereorganiseerd in 1888.

De reders recupereerden hun bijdrage door een heffing op de bruto-opbrengst van de visvangst.

De facto hield dit in dat de vissers twee derden betaalden van de bijdrage van de premie en de reders maar één derde.

Niettemin werd bij een schipbreuk alleen de reder vergoed en dus niet de visser of zijn nabestaanden!

(Visserscafé De Plate in achterraimte stadsmuseum - foto D. Beirens)

Tot het midden van de 19de eeuw leerden jonge vissers hun job al doende in familiaal verband. De nood aan een degelijk **opleidingsniveau** voor de verschillende visserijfuncties en de evolutie van de techniek (bv. stoommachine, visserijmethoden) zorgden ervoor dat de overheden en de onderwijswereld in beweging kwamen. De Oostendse **zeevaartschool**, al opgericht in 1820, voorzag vooral theoretisch onderricht voor officieren van de handelsvloot en leverde maar occasioneel bekwaamheidsdiploma's voor vissersstuurliu af. Toen een parlementaire onderzoekscommissie in 1865 vaststelde dat er te weinig aanwervingen plaatsvonden voor het zeevisserijbedrijf, sloeg ze alarm en ontstond de **rijksscheepsjongensschool** (École des Mousses). De leerlingen, die uitsluitend uit het zeeluumilieu gerekruteerd werden, kregen theoretische en praktische lessen op een schoolschip. Maar te weinig afgestudeerden kozen voor de visserij, bv. tussen 1890 en 1910 slechts 108 van de 807 leerlingen. Daarom organiseerde de stad Oostende vanaf 1886 speciale lessen in een bijzondere vissersafdeling van het lager onderwijs. In 1889 werd die afdeling omgevormd tot de **Stedelijke Visserijschool**, die, gesubsidieerd door de staat en de provincie, een redelijk succes kende. Zowel werkgevers als geslaagden konden rekenen op een premie of een beurs. In 1887 startte de ondernemende en gewaardeerde Oostendse onderpastoor Hendrik Pype in samenwerking met de Broeders van Liefde en met de financiële steun van een rijke weduwe de **Vrije Visserijschool Sint-Andreas**, later 'Paster Pype' genoemd. Na de vaststelling dat heel weinig wezen naar de visserij gingen werd in 1906 de stichting het **Koninklijk Werk Ibis** in het leven geroepen.

Toch bleef de visserijsector een structureel tekort aan (goed opgeleide) arbeidskrachten kennen. Ook verlieten heel wat leerlingen, vaak noodgedwongen, vroegtijdig hun school. Tegen WOI beschikte Oostende wel over heel degelijk visserijonderwijs verspreid over diverse instellingen. Dat zal mee zorgen voor de opbloei van de sector in het interbellum.

Koninkrijk België – beheer van het zeewezen – eindverlof

De ondergeteekende gezagvoerder der **scheepsjongensschool**, verleent, bij deze, eindverlof aan den genaamde **BEIRENS EDOUARD-JOZEF** geboren te Steene, op den 28sten oktober 1893 die de lessen der school heeft gevolgd van den 10sten mei 1906 tot den 10den mei 1910 en gedurende dien tijd 8 tochten in de Noordzee heeft gedaan op de kruisers belast met het toezicht over de visscherijen. Hij verklaart bovendien dat de voornoemde zich goed gedragen heeft gedurende geheel den tijd dien hij in de school heeft doorgebracht. (bijgeschreven:) heeft het ambt

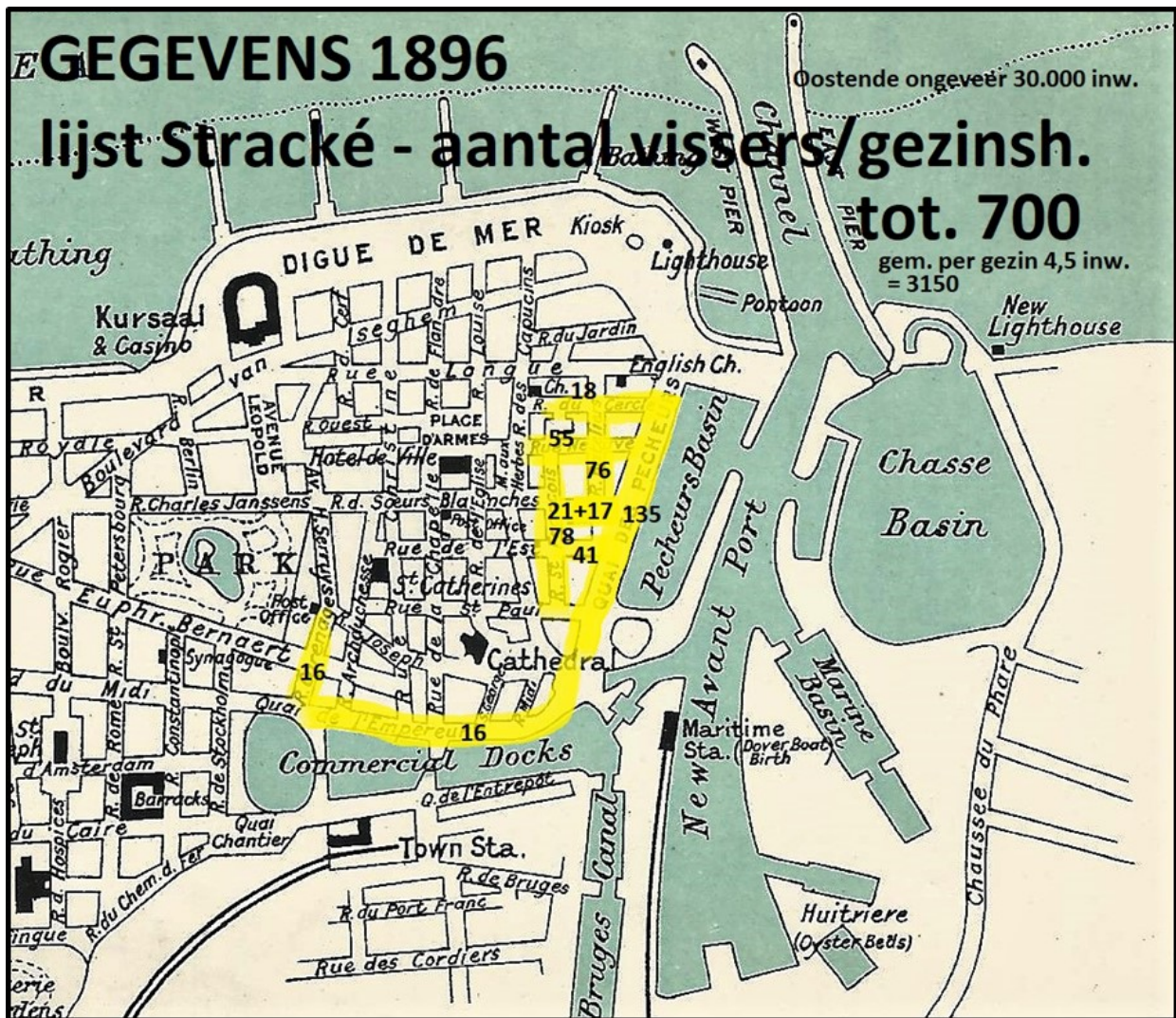
van provoost (= soort tuchtmeester) uitgevoerd van 1908 tot heden. Mijn (DirkB) grootvader aan vaders kant kwam niet uit een zeevaart/visserij-familie en hij werd toch aangenomen in de scheepsjongensschool. Hij was later matroos bij de handelskustvaart en was vanaf 1942 sassenier in de Oostendse haven.

GEGEVENS 1896

lijst Stracké - aantal vissers/gezinssh.

tot. 700

gem. per gezin 4,5 inw.
= 3150

Stadsplan Oostende uit de reisgids Wardlock 1906 met daarop per gemarkeerde straat het aantal vissers-gezinsshoofd volgens de lijst Stracké uit 1896. Alleen de 'belangrijkste vissersstraten' werden opgenomen. Ongeveer (foutenmarge!) 700 gezinsshoofden x 4,5 gemiddeld aantal gezinsleden, wat het totaal aantal leden van de vissersgemeenschap brengt op ongeveer 3150. Dat is ongeveer 10,5 % van de stadsbevolking (30.000 inwoners) in 1896.

Het hoeft geen betoog dat het leven van nagenoeg alle leden van de vissersgemeenschap in de belle époque er een was van kommer en kwel. De meeste vissersfamilies woonden toen in een gettochtig kwartier met volgende aaneensluitende straten: Visserskaai, Keizerskaai, Werfstraat, St.-Paulusstraat, Kleine Kaaistraat, Aartshertoginnestraat St.-Franciscusstraat, Ooststraat, Schippersstraat, Nieuwstraat, Cirkelstraat, Langestraat, Boonenstraat, Kadzandstraat. Die straten hadden ook een twintigtal impasses waarin heel wat gezinnen opeengepakt leefden en voorzien werden van gerantsoeneerd (regen)water van bedenkelijke kwaliteit. Tussen 1900 en 1914 rapporteerden journalisten, empathische politici en door de overheid aangestelde wetenschappelijke onderzoekers over de schrijnende levensomstandigheden van de vissersbevolking. De stad plande sociale woningen meer landinwaarts maar door gebrek aan middelen kwamen die er niet.

Dit visserskwartier lag op wandelafstand van de meer begoede buurten, het winkelcentrum en de chique horecagordel van het toeristenkwartier. Door ondervoeding en verkeerde voedingsmethoden (bv. te vlug vaste voeding, papaverpapjes), gebrekkige hygiëne en armzalige huisvesting (vochtig met luchtwegenproblemen) bleef de kindersterfte veel hoger dan het landelijke gemiddelde.

Een uitlaatklep voor hun miserie vonden vissers en hun gezinsleden in alcohol ('de glazen boterham') en (bij)geloof (zie verder). Uit politieverlagen uit die tijd blijkt dat het grote drankmisbruik ook de oorzaak was van allerlei soorten van criminaliteit. Scheldpartijen tussen gezinsleden en vrouwen onderling waren legio. De visser hield zich niet bezig met zijn kinderen maar probeerde zoveel mogelijk te 'genieten' met zijn collega's tussen de visserijperiodes door.

Hieronder enkele fragmenten uit een niet-gepubliceerd persoonlijk politieverlagboek

28 september 1906: Om 10 uur 's morgens opgeroepen om in overtreding te nemen wegens wederzijdsche scheldwoorden Rosa Poupée en Elodie Vannieuwenkerke, mosselverkoopsters.

22 augustus 1909: Op dienst zijnde **Kleine Kaaistraat** (*nu Paster Pypestraat*) zag ik en mijn collega Coppin zekeren Gerard Deswaef zijne vest aftrekken en beriep iemand met hem te willen vechten; zijne vrouw nam hem bij den arm en deed hem naar huis en dan verklaarde ons Charlotte Chaffart dat Pieter Billiaert in den gang der Visschersgilde gewaterd had en daardoor met den broeder van Deswaef in ruzie was gekomen; Billiaert 1 frank boete.

23 oktober 1910: Visscherskaai. Om 3 uur 's namiddags in overtreding genomen Octavie Van Roose om eenen eemer mosselschelpen in de goot te gieten (anderen ook om de stoofbuis boven rooster uit te kloppen / asbak in de goot uit te gieten).

9 maart 1912: Om 22.30 uur in overtreding genomen Pieter Lancsweert om te wateren tegen de tafels der **Vischmarkt** (tussen Bonen- en Kadzandstraat).

29 september 1913: Om 1.45 's nachts op dienst zijnde in de **Kleine Kaaistraat** kwamen 6 jongelingen al zingend. Wij verboden het hun doch eenige stappen verder waren zij terug aan het zingen, wij verboden het hun nogmaals en vroegen een zijne naam welke Arthur Vander Heyde was en die ons zegde, ja schrijf mij maar op, ik ben het en ik werke bij mijnheer Jansens en deze zal er wel voor zorgen, ik zit er niet mee in. De anderen gingen voort doch gekomen aan de nieuwe zaal* begonnen zij opnieuw te zingen en een van hen, Arthur Duyck, de grootsten, riep ons toe: dat er maar een van die nietweerds hier komt, ze zullen met mij te doen hebben. Wij zijn er naartoe gegaan ten einde hun te herkennen doch zij zijn weggelopen in de richting der

Vischerskaai altijd maar al roepend 'nietweerds, luitaards, pliesje van me klooten, bastaards, smeelappen. Zij zijn dan op een sloep gesprongen en riepen ons dan toe: 'Kom eens hier, wij zullen u eens leeren zwemmen, wij zullen u vermoorden.' Zij hebben ook nog met steenen of ballast geworpen naar ons; het waren Arthur Duyck, Alouis Duyck, Medard Burcke, Arthur Vander Heyde, Edgard Deprince, Leon Lauwereyns.

Foto uit: DE ZUTTERE Charles, **Enquête sur la pêche maritime en Belgique: introduction, recensement de la pêche maritime, 1909.**

Verzet tegen zijn leefomstandigheden was niet aan de visser besteed met uitzondering van de unieke vissersopstand van 1887. Een visser was gelaten, op zichzelf aangewezen. Hij aanvaardde de tegenstelling arm-rijk en vond het normaal dat rijken armen hielpen. Mede door zijn onzekere statuut, was hij nu werknemer of halve zelfstandige, kon hij lang niet genieten van de sociale voordelen die in die periode stelselmatig opgebouwd werden door de industriearbeiders. In de paternalistische relatie met de reder was hij de dupe van een zogezegde vertrouwensrelatie.

Hij werkte als iedereen sliep en omgekeerd waardoor het verenigingsleven vaak aan hem voorbijging. Paster Pype, 'Vader der vissers', stichtte in 1894 de Oostendse Bond ' 't Zal wel gaan' met culturele en sociale werken voor de Belgische vissers alsook de kook- en naaischool 'Germana' voor vissersmeisjes. De liefdadigheidsinstelling 'Crêche Louise-Marie' ving vanaf 1888 visserskinderen op en bezorgde hen kwaliteitsvol voedsel. Kort voor WOI begonnen vissers zich in de kleinere kustgemeenten aan te sluiten bij 'syndicaten'.

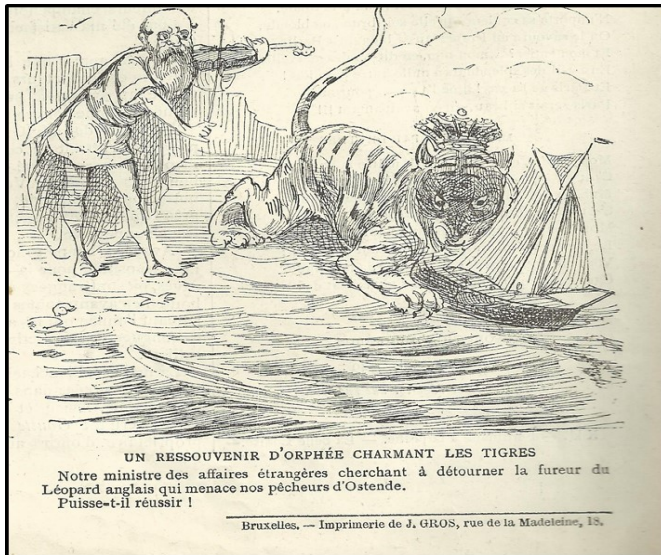
Geloof, volksgeloof en bijgeloof lagen in de vissersgemeenschap in de belle époque dicht bijeen. Priester-aalmoezeniers benadrukten de relatie die Christus had met zijn vissersapostelen en de speling van de natuur naar Gods hand. Klappeien en roddelaars verkochten onwaarheden die er toch ingingen. Bovendien gingen een aantal geloofstradities over van generatie naar generatie: wijwaterbesprenkeling, verborgen OLV-beeldjes en gewijde palmtakjes in het net.

De zeeduivel of roeschaard was de ongrijpbare verpersoonlijking van de onrust die de visser overviel buiten zijn natuurlijke omgeving en die hem nachtmerries of 'kokkemaren' (Fra. cauchemars) bezorgde. Angst, spanning en onzekerheid onder meer over niet-verklaarbare fenomenen of voorvallen leidden tot groteske handelingen en gebruiken onder de noemer van 'geloof'. Het noodlot en slechte voortekens moesten bezworen kunnen worden. Het kruisteken was een voor naam 'wapen' in die strijd.

Bepaalde kerken, kapellen en andere specifieke bidplaatsen werden veelvuldig bezocht door de leden van de vissersgemeenschap. In Oostende en omgeving waren de Kapucijnenkerk en de Visserskapel van Bredene de favorieten. Ook de traditionele zeewijdingen aan de Vlaamse Kust, kenden bij de vissersgemeenschap veel bijval. De zeewijding in Oostende gaat al eeuwenlang door de eerste zondag van of eerste zondag na de feestdag (29 juni) van de patroonheilige van de hoofdkerk en van de vissers: Sint-Pieter. Zowel de herdenking aan wie en wat door de zee genomen werd als het afsmecken van goddelijke en heiligenbescherming stonden centraal.

Heel bekend is dat je volgens het vissersgeloof een gouden ringetje in het linkeroor moet dragen voor een goed gezichtsvermogen, maar het kon ook dienen als betaalmiddel voor diegene(n) die de overleden visser wilde begraven. Scapulieren en medailles werden gedragen ter bescherming. Vele handelingen aan boord van het visserschip werden bezwerend 'in godsnaam' verricht.

“Orpheaanse herinnering die tijgers charmeert.

Onze minister van Buitenlandse Zaken zoekt een manier om de woede van de/het Engelse luipaard die onze Oostendse vissers bedreigt te keren. Mocht hij daarin slagen.”

Le Globe Illustré 1887-1888

Besluit

In de voorafgaande tekst werd de levenssituatie van de Oostendse visser beschreven in wat voor hem zeker geen ‘belle époque’ was. Op macrovlak stellen we vast dat de Britse en Franse visserijsector onder invloed van de tweede industriële revolutie sneller en meer gemoderniseerd was dan de Belgische. Met grotere schepen met krachtiger motoren en met de nieuwste vistechnieken konden deze buitenlandse vissers meer vis aan een lagere prijs op de markt brengen. Onder invloed van de toen heersende principes van vrijhandel kon deze vis bovendien door die buitenlandse vissers in België op de markt te koop worden aangeboden.

Op microvlak was de toestand van de Oostendse visser al geruime tijd meer dan beklagenswaardig. De ‘winst’ werd voor hem voortdurend kleiner: de materiële levensomstandigheden van de vissersgezinnen werden dus voortdurend nijpender. Slechte behuizing, ongezonde hygiënische omstandigheden, grote kindersterfte, ... waren het gevolg. In augustus 1887 grepen de macrogeschiedenis en de microgeschiedenis in elkaar en gaven ze aanleiding tot de kortstondige ‘Vissersopstand’.

Zoals zo vaak in de geschiedenis had dit crisismoment meerdere gevolgen. Op korte termijn waren die zeker negatief: de opstand resulteerde in een aantal doden en gewonden en strenge veroordelingen (boetes, gevangenisstraffen). Op een iets langere termijn waren de gevolgen wat gunstiger: stapsgewijze kwamen er wettelijke maatregelen die de visser wat beschermden en ook lokale omstandigheden (coöperaties, onderwijs, hulpverlening, verzekering, stedelijke premies, ...) droegen bij tot een verbetering. De rol van de Oostendse visserijaalmoezenier Paster Pype was daarin van onschatbaar belang. Toch kampte de sector met een structureel tekort van goed opgeleide arbeidskrachten. De belle époque eindigde met de Eerste Wereldoorlog. In het daaropvolgende interbellum verbeterde de situatie van de vissersgemeenschap: meer welvaart en werkelijker welzijn.

SELECTIE GERAADPLEEGDE BRONNEN

- **ALGEMENE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDEN**, deel 13 Nieuwste tijd, Nederland en België 1840-1914 2de helft, 1978.
- BAILLIEUL Maryse, **Oostende in de belle époque**, een tijdsbeeld met focus op het sociaal aspect, 2004.
- DECLEER Roger, **100 jaar Vrije Visserijschool 'Paster Pype'**, 1988.
- DENECKERE Gita, **Oostende in de belle époque**, 2005.
- DE RAET Lodewijk, **Vlaanderens economische ontwikkeling**, 1905.
- DESNERCK Gaston & Roland, **Vlaamse visserij en vissersvaartuigen**, 1974-1976.
- DESNERCK Roland. **De Oostendse visserij**, 1986.
- DEVOS John. **De vissers te Oostende : 1870-1889. Grondlijnen voor de studie van hun gemeenschap**. MA-thesis. RUG, 1979.
- DE ZUTTERE Charles, **Enquête sur la pêche maritime en Belgique: introduction, recensement de la pêche maritime**, 1909.
- VERMAUT Robert & DE ZUTTERE Charles, **Enquête sur la pêche maritime en Belgique: Etude sociale de la pêche maritime**, 1914
- GOBYN Ronny, **Te kust en te kuur, badplaatsen en kuuroorden in België 16de-20ste eeuw**, 1987.
- HOVART Pierre, **Volksgeloof in de zeevisserij**, 1991.
- HOVART Pierre, **150 jaar zeevisserijbeheer 1830-1980, een analyse van normatieve bronnen**, 1993.
- KLAUSING Jef, **Honderd jaar sociale evolutie in het visserslied**, overdruk uit 't Beertje, 1988.
- KLAUSING, Jef, 'De zeevisserij te Oostende tussen eeuwwisseling en Wereldoorlog I'. Ostendiana, I, 1972, pp. 93-110.
- **KONINGINNEN AAN DE NOORDZEE**, Scheveningen, Oostende en de opkomst van de badcultuur rond 1900, 2013
- **OOSTENDE IN DE BELLE ÉPOQUE 1905**, het wonderjaar van Leopold II, 2005.
- POPPE Marcel, **Een eeuw Vlaamse zeevisserij 1875 – 1975**, 1977.
- SCHEERLINCK Karl, **Affichekunst aan zee 1887-1970**, 2003.
- SCHOLLIERS Peter, **Arm en rijk aan tafel, 200 jaar eetcultuur in België**, 1993.
- SIMOEN Olivia, **Van de Coö gesproken over mamzels, stongs en percenten: een geschiedenis van S.E.O., 1892-1981**, 2009.

OOSTENDE
Kastanjelaan 3
8400 OOSTENDE
info@azuriet.be
059/51 49 51

OUDENBURG
Hoogstraat 13
8460 Oudenburg
hilde@azuriet.be
059/79 55 05

TWEEDE WERELDOORLOG

‘WINTERHULP’ IN OOSTENDE

Georges Ruys

In september 1940 begon de secretaris-generaal van Volksgezondheid, onder het motto van ‘Nationale Solidariteit’ een aantal caritatieve organisaties te groeperen. Hij kreeg daarbij de steun van de ‘Militärverwaltung’ (de militaire overheid van het landleger en rechtstreeks afhankelijk van de bevoegde dienst van het Oberkommando des Heeres d.w.z. de opperste legerleiding van de landmacht).

Een college van secretarissen—generaal slaagde erin om haar manier van denken door te drukken en gaf enkel kleine toegevingen wat de naamgeving betrof. Naar het voorbeeld van wat sinds 1933 in het Duitsland bestond, als de dienst ‘*Winterhilfswerk des Deutschen Volkes*’, werd op 29 oktober 1940, ‘Winterhulp/Secours D’Hiver’ in België opgericht. Bijna dezelfde naam als de gelijkaardige organisatie in Duitsland, zodat dit onvermijdelijk de wenkbrauwen deed fronsen bij al wie tegenstander was van het nieuwe regime.

Het beheer ervan werd toevertrouwd aan Paul Heymans, gouverneur van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. Om hem bij te staan, werd een beroep gedaan op een uitvoerend comité. De provinciegouverneurs zaten de provinciale comités voor, waarin de kaderleden goed betaald en veelal beloond werden met een titel. Aan de basis, in de steden en dorpen waren een massa lokale comités (2.400 in september 1941).

Op 1 november 1940 kwam het besluit van de instelling van Winterhulp in het Staatsblad. De hulpacties van Winterhulp-België stonden onder toezicht en bescherming van het Internationale Rode Kruis in Genève. Het doel was nobel: a) inzamelen van steun, geld en goederen van alle aard; b) morele en materiële bijstand verstrekken aan de armen en misdeelden teneinde hun lot te verbeteren; c) activiteiten van bestaande gelijkaardige organisaties bundelen en ordenen en hun actiemiddelen versterken.

De in beslag genomen voedingswaren werden aan Winterhulp afgestaan. Winterhulp België richtte zich op hulp aan zieken, zwangere vrouwen, kinderen en minderbedeelden en zette zich in om de schadelijke gevolgen van de oorlog en de bezetting voor de volksgezondheid tot een minimum te beperken. De organisatie verstreekte voornamelijk versterkende middelen zoals soep, melk, vitamines, kledingstukken en kolen. Af en toe werd in alle scholen een bedeling gedaan van een voedzame versnapering die niet meer in de handel te vinden was, zoals een pistolet, een sinaasappel, een banaan, een reep chocolade, een bolletje marsepein. Dat diende wel betaald te worden: gewoonlijk was de prijs 1,20 fr. Een ampul met levertraan werd op geregelde tijdstippen gratis in de scholen bedeed. Aan de bevolking werd naar gelang de mogelijkheid zich stelde, een rantsoen soep, melk, vitamines of kledij bedeed. In de strenge winters kon men soms een extra zakje kolen bekomen.

Het is duidelijk dat Winterhulp hier niet tot stand kon komen zonder de goedkeuring van de Duitse bezetter, zo niet zelfs op zijn initiatief. Zij wisten dat ze als bezettende macht de ravitaillering van het land niet kon verzekeren en om dit gedeeltelijk te verbergen, werd een beroep gedaan op deze vorm van hulpverlening. De onafhankelijkheid van Winterhulp aan de militaire macht lukte nauwelijks. Niettemin waren de (al dan niet vermeende) banden van Winterhulp België met de Militärverwaltung toch voldoende om aanvallen te motiveren in de clandestiene pers en via Radio Londen. Dit veroorzaakte een forse vermindering van de giften.

Op 18 november 1940 wordt Winterhulp te Oostende opgestart. Het centraal bureau was in de Vlaanderenstraat 66a, waar ook het lokaal bestuur vergaderde. Vrij vlug daarop werden verschillende secties in de stad opgericht, Voor iedere sectie werd een politicus als voorzitter aangeduid bijgestaan door 3 tot 5 leden heren of dames.

De algemeen voorzitter te Oostende werd advocaat Vande Maele

In december 1940 was er al soepbedeling in de scholen en in de lokalen van de Muziekacademie in de Romestraat. Vrij vlug volgde die soepbedeling in al de wijken van de stad.

Eind 1940 kwam er een bestendig secretariaat voor Winterhulp te Oostende in de IJzerstraat 5, het was open tijdens de werkdagen van 10-12 en van 14-16 uur. Op regelmatige tijdstippen werd een nationale loterij gehouden. Er waren grote geldprijzen waaronder een groot lot van 1.000.000 fr te winnen. De prijs van een lot was 50 fr, maar men kon ook een vijfde van een lotje kopen aan 10 fr. Bij alle evenementen waren de collectebussen aanwezig.

Op 22 december 1940 werd een eerste dag van Winterhulp ingericht en werden overal aan huis eretekens (pins) als verzamelobject verkocht door medewerkers. Talrijke speldjesdagen volgden nog. De thema's waren gevarieerd, bloemen, sprookjes, verkeer, enz. Naast de verkoop van pins en lucifers met het logo van Winterhulp werden jaarlijks op regelmatige tijdstippen postzegels met toeslag, met als thema Winterhulp te koop aangeboden.

In het stadsbeeld werden op veel plaatsen affiches van Winterhulp uitgehangen.

Vanaf 1 januari 1941 was er te Oostende op de wekdagen een bedeling van melk en kledij.

In diezelfde maand werd een oproep aan de bevolking gelanceerd om meubelen en huisgerei te schenken aan Winterhulp ten behoeve van de geteisterden.

Pin - luciferdoosje - postzegels 1941/'43 met thema WINTERHULP

Voor Oostende was de structuur van Winterhulp redelijk uitgebreid, in december 1940 bezetten niet minder dan 98 leden een groot aantal wijkcomités. In een aantal comités waren er meer dan 20 medewerkers. De algemene bedeling gebeurde vanuit het Hotel Continental en was bedoeld voor de steuntrekkers, de schoolkinderen en de vrije soepverbruikers.

De uitdelingen van WH gebeurde door de leden van de wijkcomités en op volgende plaatsen:

'Oude stad' in de Louisa-Mariaschool, Witte Nonnenstraat;

'Nieuwe stad' in de Maria-Hendrikaschool, Ieperstraat 3;

Wijk Meiboom in de Meiboomschool;

Westerkwartier in de Consciencschool, Dr. Verhaeghestraat;

Mariakerke in de Hotelierschool op de Nieuwpoortsesteenweg 673;

Heilig Hart in de kleine St.-Jozefschool Steenbakkerstraat;

Blauw Kasteel in de Van Imschootschool Kroonlaan;

Opex in de school op de Vuurtorenwijk.

De eerste oorlogswinter was zeer streng wat de miserie nog verergerde.

In 1940-1941 telde men 58 vorstdagen, de winter van 1941-1942 telde zelfs 82 vorstdagen. Vanaf 13 januari 1941 werd de deelname aan de bedeling van de soep voor de steuntrekkers verplicht. In de week van 26 januari tot 1 februari werd gemiddeld 4.200 liter soep per dag bedeed.

De verdeelpunten in de stad werden nog uitgebreid. De soep werd gemaakt op 29 fornuizen in ketels van 100 liter. Ze werd in bidons van 50 liter, met stadswagens vervoerd naar 46 uitdeelcentra waaronder de scholen in de stad.

Het rantsoen soep moest wel betaald worden: 0,25 fr voor de steuntrekkers en 0,50 fr voor de anderen. De nodige rantsoeneringzegels dienden eveneens afgegeven.

Vanaf februari 1941 moesten de kinderen maandelijks rantsoenzegeltjes inleveren: één nummer 20 voor 2,5 kg aardappelen; één nummer 7 of 8 voor meelstoffen; twee nummer 10 voor vlees. Toch was er meer negatief dan positief nieuws over de soepbedelingen van Winterhulp te Oostende. Men vond dat de soep te laat toekwam en dus te koud geworden was. Ook over de prijs werd geredetwist. Het feit dat aanhangers van de nieuwe orde soms voorrang kregen en begonnen de lakens uit te delen in de centra viel zeker niet in goede aarde.

Bijna ononderbroken werden er gedurende de oorlogsjaren, vanaf begin februari 1941 ten bate van Winterhulp, wekelijks ontspanningsmatineeën ingericht in vele horecagelegenheden in de stad. Een vaste waarde was de zaal Oud-Oostende in de Ieperstraat 22. De meeste scholen van de stad bleven niet achter en vooral het College in de Aartshertoginnestraat en de Astridschool in de Kroonlaan deden hun best. Op het programma stond gewoonlijk het optreden van een amusementsorkest, een schare van artiesten, animators, voordrachtskunstenaars en zangers. De algemene toegang was gewoonlijk 3 fr.

Het centraal comité te Oostende bestond uit de Voorzitter Serruys Henry, met volgende leden: Deketelaere geneesheer, De Keyzer Joris kleermaker, Deman Joris aannemer, Dochy geneesheer, Chenot Jan bediende, Lefevre Joris professor, Vandenabeele Leon leraar en Vandenbulcke Maurits geneesheer.

Geruchten werden verspreid dat de ingezamelde gelden naar Duitsland zouden gaan, hetzelfde voor de kleren en schoenen. Twee namiddagen per week werden kleren uitgedeeld. De maandag

werd een volnummer uitgedeeld en de begunstigden ontvingen bericht wanneer ze kleren mochten komen afhalen.

Collectebussen ten bate van Winterhulp werden overal in winkels en herbergen geplaatst.

Illustratie: Beeldbank Oostende AF/H1668

- In 'Het Witte Paard' was een stockageplaats van de aardappelvoorraad van de stad. Dagelijks waren er verschillende vrouwen in de weer met het sorteren ervan. Men moest niet zoeken waar dit depot gevestigd was, de reuk van de aardappelen in dit deel van de Van Iseghemlaan was beter dan een uithangbord.

- In het lokaal Winterhulp in de IJzerstraat werd in de week van 11 tot 18 januari 1941 niet minder dan 1357 liter volle melk uitgedeeld.

- Ook in januari kwam de melkbedeling op gang in de wijken H.Hart, Mariakerke en Opex.

- De kranten meldden dat sedert de verplichte deelname aan de soepbedeling voor de steuntrekkenden, de uitdeling blijkbaar iets vlotter geschiedde.

- Naast de volks- en schoolsoep bleef ook de 'vrije soep' bestaan.
- Voor de week 11 tot 18 januari werden 19.960 rantsoenen volkssoep (>steuntrekkers) geleverd, 2.196 rantsoenen vrije soep en 26.639 rantsoenen schoolsoep. Samen goed voor 19.958 liter of 3.330 liter per dag. (niet tijdens weekends)
- Op te merken valt dat al de soepgebruikers, ook de kinderen, rantsoeneringszegels dienden voor te leggen.
- Een bijna onafgebroken reeks feesten ten voordele van Winterhulp vangt aan half februari 1941 in zes verschillende zalen der stad telkens op zondagnamiddag. Het was er goed warm en er kwam dus veel volk op af.
- In de Leffingestraat was een soepbedelingcentrum gevestigd in de poort van de verhuisfirma Tanghe & Zonen.
- Vanaf 5 augustus 1941 was het grote spijshuis van Winterhulp gevestigd in de gebouwen van de 'Innovation' in de Kapellestraat die nog deels rechtstonden. Men kon er een maaltijd bekomen voor de prijs tussen 1,5fr. en 3 fr. Nog andere gelegenheden in de stad werden als spijshuis van Winterhulp geopend.
- Kamiel Seys leidde vanaf midden 1941 de plaatselijke afdeling van Winterhulp.
- Koningin Elisabeth en graaf de Grune en een hofdame, kwamen in 1942 op bezoek naar de Oostendse schuilplaatsen. Nadien bezochten ze de spijshuizen van Winterhulp in de Christinastraat en de Concienceschool.
- Tussen 22 en 24 augustus 1942 was er een grote Vlaamse kermis ten voordele van Winterhulp in de Leopoldschool, Ieperstraat.

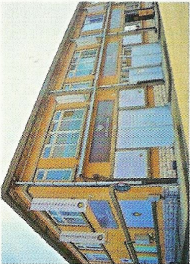
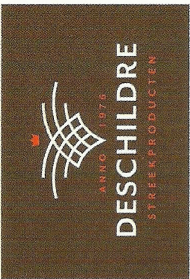
Dat Winterhulp goed werk leverde, valt niet te betwijfelen. Maar zoals het overal gaat: vrijwilligerswerk wordt niet altijd geacht en in dank aangenomen en de medewerkers kregen het soms hard te verduren, vooral wegens de argwaan der bevolking omdat de Duitsers de organisatie genegen waren. De bezetter kon immers zelf niet instaan om de noden van de bevolking te lenigen. Daarbij kwam dat de goedmenende leiders en vrijwilligers van Winterhulp langzamerhand werden overheerst door de leden van Duitsgezinde verenigingen die hun eigen baat en deze van gelijkgestemden vooropstelden. Dit resulteerde bij het gros van de bevolking in een afwijzing van deze dienst.

Ook al kon men Winterhulp weinig of niets verwijten, de organisatie was na de bevrijding, in de toen heersende sfeer, verdacht. Zowel de oorsprong en de naam van de organisatie als de onvermijdelijke afspraken die met de bezetter waren overeengekomen werden kwalijk genomen. De verschillende hulpverleningsorganisaties splitsten zich terug af naar hun vooroorlogse zelfstandigheid en 'Winterhulp' werd opgedoekt.

Illustratie: Beeldbank Oostende AF/H1413

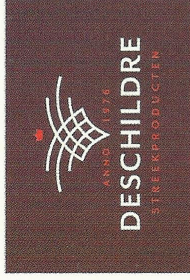
Bronnen

- Nationale krant: De Vooruit
- De lokale kranten uit die tijd: De Zeewacht, De Duinengalm, Panne-Strand, Het Visscherijblad
- De Beeldbank Oostende
- E. Deschepper, Geschiedenis van de Sint-Jansparochie te Oostende 1924-1974.

STREEKPRODUCTENWINKEL

Proef regio en traditie

MAGASIN DE PRODUITS DU TERRON

Gouter region et tradition
Taste craftsmanship and tradition

OPEN / HORAIRES

Ma - Za / Lu - Sa / Mo - Sa
9:00 - 18:00 (6:00 pm)

Zondag / Dimanche / Sunday
10:00 - 18:00 (6:00 pm)

LIGGING / LIEU / LOCATION

Onze belevingswinkel is gelegen aan de gratis parking (Marriottplein), waar je de overzetboot kan nemen naar het centrum. Notre magasin est situé à côté du parking gratuit (Marriottplein), où on peut prendre le ferry local vers le centre d'Ostende. Our store is next to the free parking (Marriottplein), where you can take the cityferry towards Ostend.

